

ΣΥΜΕΩΝ (ὅστις καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀνωτέρω σκηνῆς παρατηρεῖ μετ' ἐκπλήξεως καὶ δυσφορίας ἐναλλὰξ ἕκαστον τῶν συνόρων αὐτῶν, ἀποσπᾶται τέλος ἐκ τῶν χειρῶν τῶν μετ' ἀδημορίας)

Αἶ, αἶ!...ξεφορτωθήτε με ἐπὶ τέλους!...τί μὲ τραβάτε ἀπὸ τὰ μανίκια; νὰ μὲ ξεσχίσετε;... Μωρὲ προκοπὴ ποῦ τὴν εὐρηκα ἔδω μέσα!... Τὸ τόπι θὰ παίξετε τώρα μαζί μου;... Τί θέλετε; τὰ γράμματά σας; τὸ γράμμα ὑποῦ μου ἔδωκεν ὁ κύριος ἀπ' ἔδω, νὰ δώσω εἰς τὴν κυρίαν ἀπ' ἔδω! καὶ τὸ γράμμα ὑποῦ μου ἔδωκεν ἡ κυρία ἀπ' ἔδω, νὰ τὸ δώσω εἰς τὸν κύριον ἀπ' ἔδω!... (δεικνύων διὰ τοῦ δακτύλου).

ΕΥΑΝΘΙΑ (κατ' ἴδιαν)

Μπά!... μὲ αὐτὸν τὸν ἴδιον μου εἶχε στείλει τὸ γράμμα!...

ΑΝΔΡΕΑΣ (κατ' ἴδιαν).

Ἄ!... μου εἶχε γράψει λοιπὸν καὶ ἡ Εὐάνθια!

ΣΥΜΕΩΝ

Μὰ τί ἐστοχασθήκατε στὸ Θεό σας; ἐπειδὴ τάχα ἐχρημάτισα δημοδιδάσκαλος καὶ εἰμαι ἄνθρωπος γραμμάτων, γι' αὐτὸ πρέπει νὰ μοιράζω τὰ γράμματα καὶ τὰ ραβασάκια τοῦ καθενός;...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Μὰ τὰ γράμματα τί ἔγειναν;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ναί, τί τὰ ἔκαμες;

ΣΥΜΕΩΝ

Τι ἔγειναν; (βλέπων ἐργουμένην τὴν Μαριγῶ ἐκ δεξιῶν). Ῥωτήσατε τὴν ἀφεντιά της (δεικνύει αὐτὴν) ὑποῦ της τὰ ἔδοσα μαζί μὲ τὰ δύο ρημαδικὰ τάλληρα ὑποῦ μου ἔδοσατε!...

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ.

Μαριγῶ καὶ οἱ ὑψέντες

ΜΑΡΙΓΩ (εἰσερχομένη).

Τὰ γράμματά σας μου τὰ ἔδοσε ἐμὲ πραγματικῶς... (ἐξάγονσα αὐτὰ ἀπὸ τὰ θυλάκια τῆς ποδιάς της). Ὅρίστε!... τὰ θέλετε; ἢ ἀγκαπάζετε νὰ τὰ σχίσω;

ΕΥΑΝΘΙΑ (σχεδὸν σιγασμένως)

Ναί, ναί!...σχίστε!...

ΣΥΜΕΩΝ

Θὰ σχίσης καὶ τὰ δύο τάλληρα, μωρὴ θεοσκατομένη;...

ΜΑΡΙΓΩ (γελῶσα)

Ὅχι αὐτὰ τὰ ἐφλάξα, διότι εἶνε δικὰ σου.

ΣΥΜΕΩΝ (μετ' ἀξιοπερείας)

Κράτησέ τα ἐσὺ, κορίτσι μου, διὰ τὴν ποικιὰ σου δὲν μου χρειάζονται τέτοια μπαξίσια!

ΑΝΔΡΕΑΣ

Λοιπὸν, Εὐάνθια, τί ἀποσκιζεῖς τώρα περὶ τῶν γάμων μας;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Νὰ γείνουν ὄχι τὸ φθινόπωρον, ἀλλὰ τὴν προσηχὴ Κυριακὴν.

ΜΑΡΙΓΩ (κατ' ἴδιαν)

Δόξα σοι ὁ Θεός!...θὰ μοῦ φέξῃ κ' ἐμέ.

ΣΥΜΕΩΝ

Μπά!...πανδρεύεσθε τὸ λοιπὸν...Μ' αὐτὸ εἶνε τὸ καλλίτερον, βρὲ παιδιὰ μου, διὰ νὰ λείψετε καὶ ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφία!...Σιδεροκέφαλοι, νὰ ζήσετε καὶ νὰ γεράσετε!...Κύτταζε, κυρὰ Μαριγῶ, μὴν ἄρῃσα στὴν κουζίνα τὸ σάλι μου καὶ φέρε μού το νὰ πάγω στὴ δουλειά μου.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὅχι δὰ στάσου...ἐπειδὴ ἔλαχες καὶ σὺ σήμερα εἰς ὅσα συνέθησαν καὶ ἐπειδὴ φαίνεσαι καλὸς ἄνθρωπος, ἐπιθυμῶ νὰ σοῦ φανῶ χρήσιμος.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πραγματικῶς; τί ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν διὰ σέ;

ΣΥΜΕΩΝ

Τί νὰ κάμετε;...(περιγραφῆς) Νὰ μὲ πάρετε δάσκαλον τῶν παιδιῶν σας!...

ΑΝΔΡΕΑΣ (γελῶν)

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ προθεσμία εἶνε κομμάτι μακρυνή, σοῦ ὑπόσχομαι ἐν τοσοῦτῳ νὰ σὲ διορίσω εἰς ἓν τῶν σχολείων τῆς πρωτεύουσας.

ΣΥΜΕΩΝ

Ἄν τὸ κάμετε αὐτὸ τὸ ψυχικόν, τότε θὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ κίθῃ χρόνια ἀπὸ τὸν δήμαρχον Παρακκμπυλιῶν καὶ νὰ δίνῃ ἡμέραις τῆς εὐγενείας σας! Ἐνα μόνον σας συμβουλεύω, νὰ μὴ γράφετε πλέον γράμματα, καὶ ἂν τυχὸν γράψετε, νὰ μὴ τὰ δώσετε σ' ἐμέ. Νὰ ἔχετε πάντοτε ὑπ' ὄψιν σας, ὅτι ἐγὼ παραδίδω γράμματα..... ἀλλὰ δὲν παραλαμβάνω. (Πίπτει ἡ αὐλαία)

ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

Βοτανικαὶ ὀμιλίαι

Δ'.

Ἡ παντοδυναμία τῶν κυττάρων.—Ἡ βροῖα καὶ τὸ γάλα. — Ὅλα διὰ τοῦ ἡλίου.

— Φῶς καὶ ζῶη.

Οἷας δὴποτε δυνάμεις ὁ ἥλιος διὰ τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ ἐμρυσά εἰς τὰ κύτταρα τῶν φυτῶν, αὐταὶ δὲν ἐξαφανίζονται εἰς τὰς ὑπὸ τούτων παραγομένης μορφάς, ἀλλ' ἐμμένουσιν εἰς αὐτάς καὶ δύνανται κατόπιν, ἂν καὶ πολλάκις ἐν ἄλλῃ μορῇ, πάλιν νὰ ἐλευθερωθῶσιν. Ὁ ἄνθρωπος διαρπάζει πρὸς ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος τὸν κηρὸν καὶ τὸ μέλι, τὸ ὅποιον αἱ μέλισσαι παρεσκευάσαν καὶ περιουρήσαν διὰ τὴν νεοτιανῶν αὐτῶν, τὸ αὐτὸ πράττει καὶ μὲ τὰ κύτταρα τῶν φυτῶν. Μὲ ἕκαστον βλωμὸν ἄρτου τρώγομεν ἄμυλον καὶ λεύκωμα, τὸ ὅποιον τὰ κύτταρα τοῦ σίτου κατὰ τὸ θέρος ἐναπεταμύενσαν διὰ τὴν τροφήν τῆς νέας βλάστης. Πρὸ πολλοῦ ὁ Λίβιγγ κατέδειξεν ὅτι οἱ κόκκοι τῆς βροῖτης ἔχουσι τὴν αὐτὴν χημικὴν σύνθεσιν, ἣν ἔχει καὶ τὸ γυναικεῖον γάλα. Οὐδὲν ἐπομένως θαῦμα, ἐὰν τὰ συστατικὰ αὐτῶν μέρη τόσον εὐκόλως μεταβάλλονται εἰς μῆζ, νεῦρα,

κρέας, αἷμα καὶ μυελόν. Ἄπαντα τὰ ζῶα τρέφονται μὲ φυτὰ, τὰ μὲν ἀπ' εὐθείας τὰ δὲ ἐμμέσως, καθόσον ταῦτα τρέφονται μὲ κρέας φυτοφάγων ζῶων. Ἐν οἰωδῆποτε ζῶω οὐδὲ ἐν μέρῳ ὑπάρχει, ὅπως νὰ μὴ παρεσκευάσθῃ ἐντὸς ἐνὸς φυτικῆς κυττάρου. Ὁ ἥλιος προπαρασκευάζει ἐντὸς τῶν κυττάρων τὸ φαγητόν, τὸ ὁποῖον ἡ φύσις προσφέρει εἰς τὰ ζῶα.

Ἐὰν κατὰ τὸ θέρος δυσαναχετῶμεν ἕνεκα τῆς θερμότητος, πλουσιοπαρόχως ὠφελούμεθα τοῦλάχιστον ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, προσφέρουσιν ἡμῖν ἄρτον καὶ κρέας. Καὶ ὁ οἶνος, τὸν ὁποῖον τὸ φθινόπωρον ὠρίμασε, μὰς δίδει πάλιν τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Τὸ ἔλαιον, δι' οὗ φωτίζομεν τὸ δωμάτιον, εἶναι ἡλιακὸν φῶς πάλιν ἀκτινοβολοῦν, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐπλήρωσε τὰ κύτταρα τοῦ καρποῦ τῆς ἐλαίας μὲ καύσιμον οὐσίαν. Καὶ ὅταν θερμαίνωμεν τὸ δωμάτιον μὲ ξύλα, ἀπολαύομεν τῆς θερμότητος, τὴν ὁποῖαν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες κατὰ τὸ διάστημα πολλῶν ἐτῶν συνεκέντρωσαν εἰς τὰ δένδρα τοῦ δάσους.

Ὅταν δ' ἀπ' ἐναντίας θερμαίνωμεθα μὲ λιθάνθρακας καὶ φωτίζωμεν τὴν οἰκίαν ἡμῶν μὲ φωταέριον, θερμαίνωμεθα μὲ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου καὶ φωτίζομεθα μὲ τὴν ἡλιακὴν φῶς, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ θέρος τῶν παναρχαίων γαιολογικῶν ἐποχῶν εἰργάζετο καὶ παρεσκεύασε τὰ θυμασία πρὸ πολλοῦ ἐξαφανισθέντα γένη φυτῶν, τὰ ὁποῖα θαψιδῶς ἐκάλυπτον τότε τὰς νήσους τῆς παναρχαίας θαλάσσης, μέχρις ὅτου οἱ ἀπανθρακωθέντες κυτταρικοὶ ἱστοὶ ἐτάφησαν κατὰ π-

χέας στοιβάδας εἰς τὰ βάθη. Οἱ ἄνθρακες εἶναι τὸ ἀπολειθωμένον ἡλιακὸν φῶς, διότι, ὡς ἐν τῇ κημίνῳ διὰ τῆς θερμότητος τοῦ πυρὸς τὸ ἀκαθάριστον ὄρυκτον καθαρίζεται ἀπὸ τὰς ξένας οὐσίας καὶ ἀποχωρίζεται τὸ ἀγενὲς μέταλλον, οὕτω ἐξεκαμινεῖθῃ καὶ ὁ ἄνθραξ ἐκ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τῆς ἀτμοσφαιρας διὰ τοῦ ἡλιακοῦ

φωτὸς τῇ συνεργείᾳ τῶν φυτῶν. Καίοντες ἄνθρακες ἀποδίδομεν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον πρὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν ἐλήφθη καὶ προετοιμάζομεν διὰ τὰ φυτὰ τοῦ μέλλοντος ἐργάσιμον οὐσίαν, τὴν ὁποῖαν αὐτὰ θέλουσιν μεταμορφώσει πάλιν εἰς ζῶικὸν κυτταρικὸν ἱστόν. Συγχρόνως μὲ τὴν καύσιν ἀναπτύσσεται θερμότης, τὴν ὁποῖαν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἀτμομηχανῶν χρησιμοποιοῦμεν εἰς μηχανικὰς ἐργασίας. Ἡ ἐν τῷ ἄνθρακι ἐνυπάρχουσα ἐργαστικὴ δύναμις εἶναι δύναμις ἐργαστικὴ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων στερεοποιηθεῖσα.

Ἐπελογίσθη ὅτι τεμάχιον ἄνθρακος κατὰ τὴν καύσιν αὐτοῦ ἀναπτύσσει τοσαύτην

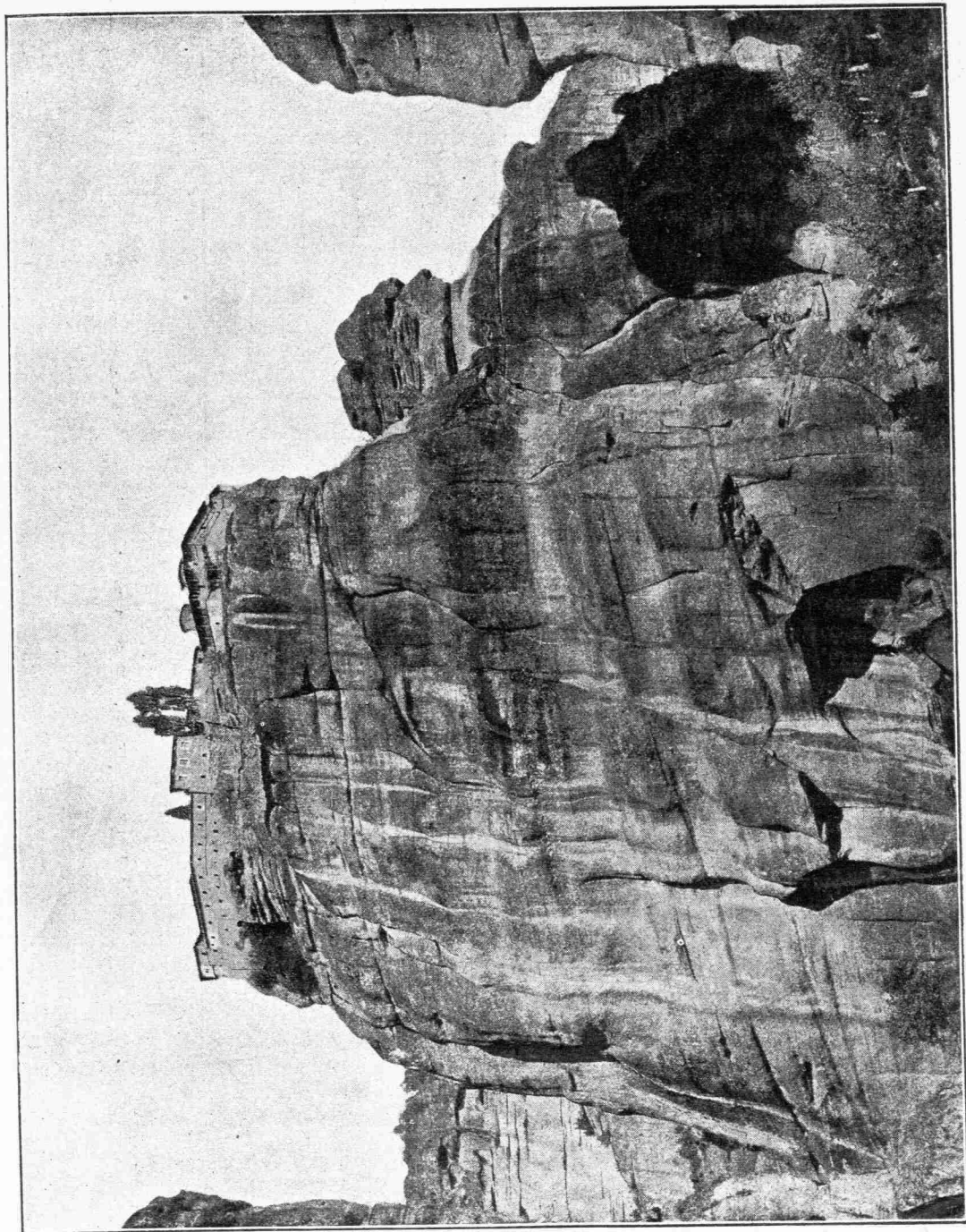
δύναμιν, ὥστε αὕτη δύναται τὸ αὐτὸ βάρους τοῦ ἄνθρακος νὰ ἐκσφενδονήσῃ τετρακόσια μίλλια πρὸς τὰ ἄνω. Κατὰ τὸ ἔτος 1877 μόνον ἐν Γερμανίᾳ ἀνορύχθη ποσότης λιθάνθρακων, ἧς ὁ ὄγκος εἶναι δέκα καὶ τετράκις μεγαλειότερος ἀπὸ τὴν πυραμίδα τοῦ Νέοπος. Διὰ τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποῖαν διὰ τῶν ἄνθρακων τῆς παραγωγῆς τοῦ ἔτους τούτου δύναμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν, ἠθέλωμεν ἔχει ἀνάγκην δυνάμεως 150 ἑκατομμυρίων ἵππων δι' ὅλοκληρον ἔτος ἐκ 300 ἡμερῶν καὶ ὀκταῶρου ἡμερη-

ΤΟ ΑΝΘΟΣ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

σίας ἐργασίας, ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἤθελεν ἀπαιτηθῆ ἐργαστικὴ δύναμις 1,260 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνορύσσεται τριπλασία ποσότης, ἐκ δὲ τῶν ἀνωτέρω ἀριθ-

μηχανίαν, τὰς τέχνας, τὴν συγκοινωνίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτισμὸν. Ἡ ἐργασία τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων προσέρχεται μὲν ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῶν μύων αὐτῶν, ἡ δύναμις ὅμως

ΜΕΤΕΩΡΑ - ΜΟΝΗ ΒΑΡΛΑΑΜ

μῶν δύναται τις νὰ υπολογίσῃ καὶ ἀνεύρη τὴν καταπληκτικὴν δύναμιν, τὴν ἐνυπάρχουσαν εἰς τὸ κατ' ἔτος ἀνορύσσόμενον ποσὸν ἀνθράκων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Ἡ τεραστία αὕτη δύναμις ἐκπηγάζει ἀπὸ τὸν ἥλιον, ἧτις ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων χρησιμοποιεῖται, ἀνέπτυξε τεραστίως τὴν βιο-

τούτων παράγεται ἀπὸ τὴν τροφήν, ἣν χορηγοῦσι τὰ φυτικὰ κύτταρα. Καὶ ἐκ τούτων πάλιν καταφαίνεται, ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ἡ κυρία δύναμις καὶ πηγὴ τῆς ζωῆς τοῦ σώματος ἡμῶν. Ἐὰν δὲ καὶ αἱ ψυχικαὶ ἐνέργειαι θεωρηθῶσιν ὡς ἐργασία τοῦ ἐγκεφάλου ἡμῶν, δυνάμεθα νὰ εἰπω-

μεν ὅτι αἱ ἰδέαι ἡμῶν εἶναι ἠλιακῶν φῶς καὶ ὅτι αὐτὸ τοῦτο θεομαίνει καὶ τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν.

Ὅθεν δικαίως ἐπιτρέπεται εἰς τὸν φυσιολόγον ὡς τὸν Δαρβίνον τολμῶντα νὰ λέγῃ: δὸς μοι ἐν καὶ μόνον κύτταρον καὶ θέλω στολίσει τὴν γῆν μὲ δάση καὶ λειμῶνας καὶ θέλω ζωογονήσει αὐτὴν μὲ τὰ γένη τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ἑκαστῶν κατὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ, καθόσον ἐν τῷ κυττάρῳ τούτῳ ὁ ἥλιος θέλει ἀρχίσει τὴν ἐργασίαν καὶ μεταβάλλει τὰ ἀψυχα στοιχεῖα εἰς ζωϊκὰς οὐσίας, διὰ δε τὰ λοιπὰ θέλει φροντίσει ὁ μέγας τῆς ἐξελιξέως Νόμος, ὅστις τὴν ἀπλουστάτην ζωϊκὴν μορφήν διαμορφῶ ἐν ἀπεριορίστῳ τελειοποιήσει εἰς ἀνωτέρας καὶ ποικιλωτέρας μορφάς.

Βέβαιον εἶναι ἐν τούτοις ὅτι ὁ ἥλιος μόνος δὲν δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ταῦτα, ἔχει ἀνάγκην ἐργαλείου καὶ τοιοῦτον εἶναι τὸ πράσινον κύτταρον τοῦ φυτοῦ. Ἄλλ' οὐδὲν κύτταρον ὑπάρχει, τὸ ὁποῖον δὲν συνίσταται ἀπὸ πρωτόπλασμα, χλωροφύλλη καὶ κυτταρικήν οὐσίαν. Ἐκαστὸν δε κύτταρον προϋποθέτει ἄλλο προϋπάρξαν, ὅπερ παρεσκεύασεν αὐτῷ τὰς ζωϊκὰς αὐτοῦ οὐσίας. Οὕτως εὐρισκόμεθα εἰς τὸ ἀδιέξοδον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξέλθωμεν, καὶ οὕτω μένει πάντοτε τὸ ζήτημα τίνι τρόπῳ προέκυψε τὸ πρῶτον κύτταρον.

Ἐνταῦθα ἡ φυσικὴ ἐπιστήμη καθὼς ἐν πάσει περιπτώσει, καθ' ἣν αὕτη, ἐξερχομένη ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν θεωριῶν καὶ τῆς πείρας, τολμᾷ νὰ ἐρευνᾷ τὴν ἀρχικὴν αἰτίαν τῶν ὄντων, αὕτη σιωπᾷ. Ὅπως ἡ ὄρασις ἡμῶν ἀδυνατεῖ νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν ὀρίων τοῦ παντός, οὕτω καὶ αἱ διανοητικαὶ ἡμῶν δυνάμεις ὅλως ἀδυνατοῦσι νὰ συλλάβωσι καὶ ἐννοήσωσι τὸ αἰώνιον καὶ τὸ ἄπειρον. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασιν, ὅτι ἡ ὑψίστη ἀλήθεια δὲν εἶναι προσίτη εἰς αὐτόν. Καὶ ὅμως, ὅπως τὸ φυτὸν πρὸς τὸ φῶς, οὕτω καὶ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἀκατασχέτως τείνει πρὸς τὴν ἐρευναν τῆς ἀληθείας. Οὕτω δαλεάζει καὶ τὸν ὀδοιπόρον ὁ σφοδρὸς πόθος πρὸς τὰς οὐρανομήκειας ἐκείνας κυανὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ἀκαταπύστως ἀναβάνει· δὲν τὴν λυπεῖ ἐὰν ὀπισθεν ἐκάστης κορυφῆς, ἐφ' ἧς ἀνερχήθη, ὑψοῦνται ἄλλαι ἐτι ὑψηλότεραι, τὰς ὁποίας κάτωθεν δὲν εἶχε παρατηρήσει.

Ἀναβὰς τέλος ἐπὶ τῆς τελευταίας κορυφῆς δὲν ἦλθεν ἐν τούτοις πλησιέστερον εἰς τὸν ἥλιον. Ὁ οὐρανὸς μένει πάντοτε ἀπομεμακρυσμένος καὶ αἰωνίως ἀπροσπέλαστος. Καὶ μολακτύτα δὲν μετανοεῖ διὰ τὰς καταβληθείσας προσπαθείας καὶ κόπους, οἵτινες τὸν ἀνεβίβασαν ἐκεῖ. Ἐπὶ τοῦ ὕψους αὐτοῦ ἀναπνέει καθαρώτερον ἀέρα, ἀπολαμβάνει λαμπρότερον φῶς. Ἐπὶ τοῦ ὕψους τούτου μανθάνει νὰ ἐννοῇ τὴν πατρίδα του, ἐπισκοπεῖ καθαρῶς τὰς γραμμὰς τῶν ὀροσειρῶν, αἰ-

τινες κάτωθεν τῷ ἐφαίνοντο τόσον συγκεχυμένοι, παρακολουθεῖ τὰ ὕδατα μέχρι τῶν πηγῶν των. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὕψη τινὰ, τὰ ὁποία κάτωθεν τῷ ἐνεπείου ἐντύπωσιν, ἤδη φαίνονται εἰς αὐτὸν ταπεινά. Τὰ ὄρια, τὰ ὁποία χωρίζουσι χώρας καὶ λαοὺς ἀναγνωρίζει ὡς αὐθαίρετα καὶ πρὸς φύσιν. Μὲ ἐλεύθερον τὸ βλέμμα ἐλευθεροῦται καὶ τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὰ στενὰ ὄρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων περιορισμένος ὀρίζων δεσμευμένον ἐκράτει. Μακρὸν δ' ὀπισθὲν του μένουσι τὰ μικροπρεπῆ πάθη, τὰ ὁποία βαρύνουσι τοὺς ἀνθρώπους κατωτέρων χωρῶν. Τοιαύτη τις ἀπολυτοκρατικὴ δύναμις ὑπάρχει ἐν τῇ ἐρευνῇ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, δύναμις ἣτις πλημμυρεῖ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ πᾶσαν τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος μὲ «φῶς καὶ ζωὴν».

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)

Π. Σ. ΒΑΣΑΜΑΚΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΝΑΞΙΩΝ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΙ

Παρά τῷ ἀπαιδεύτῳ καὶ ἀπλῷ λαῷ ἐν Νάξῳ δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ μυρίας ὅσας γελοίας δεισιδαιμονίας καὶ παραδοξότατα ἔθιμα, ἅτινα τόσον βαθέως εἰσὶ κεχαραγμένα εἰς τὰς πεποιθήσεις τῶν πολλῶν, ὥστε ἀδύνατος σχεδὸν καὶ ἀλυσιτελὴς ἀποβαίνει οἰαδήποτε προσπάθεια πρὸς ἐκρίζωσιν αὐτῶν.

Οὕτω, πλην ἄλλων ἀσπάζονται καὶ τηροῦσιν οἶον· μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας, ὅτε μὲν προφανῶς ἀλληγορικὰς παραδόσεις, ὑποθήκας καὶ παραγγέλματα δημῶδη, ὑπὸ τὴν φαινομένην αὐτῶν μορφήν, χωρὶς ν' ἀνατρέχωσιν εἰς τὴν ὑποκρυπτομένην ὑπ' αὐτὰς ἀλήθειαν, ὅτε δὲ γελοία τινὰ καὶ παράλογα ἔθιμα, ἅτινα, οὔτε εἰς ἱστορικὴν, φυσικὴν, ἢ ἄλλην τινὰ ἀλήθειαν στηρίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ἀντικρὺς ἀνοηταί, καὶ γοήτων τιῶν ἢ λαοπλάνων ἀποκυήματα.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι μεταξὺ τῶν σωζομένων εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ τοιούτων ἀλληγορικῶν ὑποθηκῶν καὶ παραγγεγμένων ὑπάρχουσι καὶ τινὰ τῶν ὁποίων ἡ ὑποκρυπτομένη ἀλήθης ἔννοια τοσοῦτον ὑπὸ τῆς φορᾶς τοῦ πανδαμάτορος χρόνου ἐπεσιάζθη, ὥστε ἀδυνατεῖ νὰ ὀρίσῃ τις αὐτὴν μετὰ πεποιθήσεως. Ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα, τῶν ὁποίων ἡ ἀληθὲς ἔννοια γεγωνυῖα. οὕτως εἰπεῖν, τῆ φωνῆ βοᾷ, οὐχ' ἤττον ὅμως ὁ ἀπλοῦς λαὸς παρατρέχων αὐτὴν, ἀσπάζεται καὶ ἀποδέχεται ὑπὸ τὴν φαινομένην αὐτῶν μορφήν.

Καὶ ἐὰν μὲν τὸ κακὸν τοῦτο περιωρίζετο μόνον μεταξὺ ἀγροίκων τιῶν καὶ ὀρεσιτῶν, ἢ ἐν ὀλιγαριθμοῖς καὶ ἀπομεμακρυσμένοις χωρίοις τῆς Νάξου, ὅπου κακῆ τύχη, δὲν ἤδυνήθη εἰσεῖτι νὰ εἰσδύσῃ τὸ φῶς τῆς παιδείας, διαλύον τὸ βαθὺ τῆς δεισιδαιμονίας σκότος, ὑπομονὴ ἀτυχῶς ὅμως τὸ κακὸν τοῦτο ἐμφιλοχωρεῖ καὶ ἐν τοῖς μεγαλειτέροις χωρίοις τῆς νήσου, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει μεταξύ τῶν ἀπλουστέρων.

Ἐκ τῆς οἰκτρᾶς ταύτης, ὡς εἴρηται, τοῦ λαοῦ πλάνης ὀρμηθεῖς συνέλεξα τοιαῦτα τινὰ παραγγέλματα